

Mikaela Nylander r ym.

Kirjallinen kysymys audionomien koulutuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Huono kuulo on väestötasolla yleinen ongelma, joka koskettaa työikäisistä joka kymmentä, ja 75-vuotiasta jo kahdella kolmasosalla on jonkinasteinen kuulonalenema. Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan verraten Suomessa tehdään kuitenkin vähemmän kuulokojesovituksia väestötasolla. Erityisesti aikuisten kuulovammat ovat alitunnistettu ongelma. Sen lisäksi kuulonkuntoutuksen palvelujen järjestämiseen liittyy ongelmia. Hoitoon pääsyn seuranta kuulonkuntoutuksessa kertoo, että monin paikoin valtakunnassa ollaan lähellä kuuden kuukauden aikarajaa. Kojesovitusprosessi on pitkäkestoinen ja kojeuusijoiden kohdalla kuluu useita kuukausia kojiesovituksen järjestymiseen palveluntarpeen ilmenemisestä. Jo useiden vuosien ajan audionomit ovat olleet korkealla ammattilaisista on pulaa -listalla. Audionomien osaamiselle on kasvavaa tarvetta perusterveydenhuollossa. Suomessa on audionomeja väestömäärään nähden vähemmän kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa.

Ruotsissa audionomien koulutus on yliopistotasoinen, kun taas Suomessa audionomeja koulutetaan epäsäännöllisesti järjestettävällä täydennyskoulutuksella. Koulutuksien laajuudessa on merkittävä ero, ja se näkyy myös audionomien valmiuksissa. Jo vuonna 2013 todettiin, että "Ilman merkittävää panostusta audionomien koulutuksen kehittämiseen Suomesta tulee kuulonhuollon takapajula". Samana vuonna ilmestyneessä "Kuulonhuollon keskiössä — audionomikoulutuksen kehittäminen" -selvityksessä esitettiin kolmiportainen koulutuksen kehittämisehdotus ja kehittämisen vastuu annettiin ammattikorkeakouluille. Vuoden 2013 jälkeen koulutusta on tarjottu entisellä 60 opintopisteen täydennyskoulutusmallilla ja vain yhdessä ammattikorkeakoulussa. Audionomikoulutuksen kehittäminen on jäänyt ilman merkittäviä panostuksia, ja koulutuksen taso ei vastaa kuulonkuntoutuksen ammattilaisen osaamisvaatimuksia.

Audionomien toimenkuva on muuttunut ja muuttuu edelleen aiempaa vaativammaksi kuulonkuntoutuksen teknologian kehittymisen myötä. Audionomien teknologiaosaaminen ulottuu tutkimuslaitteista kuulokojeisiin ja kuulokojeiden kanssa käytettäviin lisäapuvälineisiin ja kuulemisen apuvälineiden yhdistettävyyteen huimaa vauhtia kehittyvän arkitekologian kanssa. Äänimaailmojen hallinta yksilöllisissä kuulonalenemissa vaatii audiologista osaamista. Lisäksi audionomeilta odotetaan vankkaa osaamista palvelujärjestelmästä ja sen kehittämisestä. Toimintoja järjestetään kustannustehokkaasti, ja audionomien osaamistarve, työn itsenäisyys ja vastuu kasvaa jatkuvasti. Vastuu hyvästä audiologisen diagnostiikan toteuttamisesta, kuulokojevalinnasta ja kojiesovituksesta sekä ohjaamisesta ja neuvonnasta on audionomeilla. Esimerkkeinä muista audionomien osaamisvaatimuksia lisäävistä työelämätarpeista ovat osallistuminen kuulokojehankintojen kilpailutuksiin ja audionomin toimiminen perusterveydenhuollossa lähettäjänä erikoissairaanhoidon kuulokeskukseen perusterveydenhuollon lääkärin sijaan.

Kirjallinen kysymys KK 677/2018 vp

Kuuleminen on keskeisessä asemassa nykyisessä kommunikaatioyhteiskunnassa. Tällöin korostuu myös kuulokojeiden oikeanlaisen ohjelmoinnin merkitys kuulokojeen onnistuneen käytön kannalta. Kuulokojeiden ohjelmoinnin osalta potilasjärjestöt ovat saaneet palautetta, että aina kuulokojeiden sovittamiseen ei ole riittävästi osaamista eikä aikaa. Kuulonkuntoutuksen asiakaslähtöisyys ja onnistuminen ovat vahvasti yhteydessä audionomikoulutuksen tuottamaan osaamisen tasoon. Nykyinen koulutustapa ei tuota teknologista osaamista. Tarvitaan suuri audionomikoulutuksen uudistus.

Täydennyskoulutustarpeet ja osaamisen vahvistaminen sote-uudistuksen tueksi -hankkeen väliraportissa ei audionomien koulutus näy millään lailla. Saman hankkeen seuraavassa osassa on ministerin 12.7.2018 kirjalliseen kysymykseen antaman vastauksen KKV 286/2018 vp mukaan tarkoitus selvittää sosiaali- ja terveysalan tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämistarpeita. Audionomikoulutus ei nykyisen järjestämismuotonsa puolesta kuulu jatkoselvittelyynkään. Audionomikoulutus tulee nostaa selvittelyyn ja uudistaa tutkintoon johtavaksi koulutukseksi ammatin spesifisyyden, osaamistarpeiden selkeän kasvamisen ja kuulonhuollon kasvavan palvelutarpeen vuoksi ja sekä potilaan että ammattilaisen oikeusturvan paremman toteutumisen turvaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin valtioneuvosto ryhtyy turvatakseen hyvän pohjoismaisen kuulonkuntoutuksen koulutustason myös Suomessa,

mihin toimiin valtioneuvosto ryhtyy turvatakseen riittävän määrän osaavia sekä suomen- että ruotsinkielisiä audionomeja ja

mihin toimiin valtioneuvosto ryhtyy vakiinnuttaakseen audionomikoulutuksen omaksi tutkintoon johtavaksi koulutukseksi terveydenhuollon tutkintokenttään?

Helsingissä 27.2.2019

Mikaela Nylander r
Raija Vahasalo kok
Hanna Kosonen kesk